

ע"פ 21722/04/16 - ג' בארין חסן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 21722-04-16 חסן נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:
בפני כבוד השופטת רונית בש
מערער ג' בארין חסן
נגד
משיבה מדינת ישראל

פסק דין

1. ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה (כב' השופט אביהו גופמן) (להלן: בית משפט קמא) שניתן בתיק פ"ל 7908-03-15 ביום 29.2.16 (להלן: גזר הדין). המערער הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום, בעבירות הבאות: נהיגה ללא רישיון נהיגה אשר פקע למעלה מ- 6 חודשים, עבירה לפי סעיף 10 (א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה) ונהיגה ללא ביטוח, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970. בגין עבירות אלו השית בית משפט קמא על המערער את העונשים, כדלקמן: 6 חודשי מאסר בפועל תוך הפעלת עונש של מאסר על תנאי בן 6 חודשים שהוטל על המערער בתיק 6569-06-12, בחופף לעונש המאסר שהוטל כאמור עליו, כך שסה"כ ירצה המערער 6 חודשי מאסר בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שלא יעבור המערער עבירה של נהיגה בזמן פסילה או ללא רישיון נהיגה בתוקף מעל שנה; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שנתיים בפועל תוך הפעלת עונש פסילה על תנאי של 5 חודשים שהוטל על המערער בתיק 6569-06-12, במצטבר לעונש הפסילה שהוטל כאמור על המערער; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 6 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שלא יעבור המערער עבירה של נהיגה בזמן פסילה או ללא רישיון נהיגה בתוקף מעל שנה וכן נדון המערער לתשלום קנס כספי בסך 2000 ₪. הערעור מופנה כלפי רכיב המאסר בגזר הדין, זאת לאחר שבדין בפניי ביום 07/06/2016, חזר בו המערער מערעורו כלפי רכיב הפסילה.

ההליך בפני בית משפט קמא וגזר הדין

2. בדיון שהתקיים בתאריך 30.3.15 ולאחר שהמערער הודה בעובדות כתב האישום והורשע בעבירות המיוחסות לו, הורה בית משפט קמא על שליחתו של המערער לקבלת תסקיר שירות המבחן. בד בבד הורה בית משפט קמא על שליחתו של המערער לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות השירות לצורך בחינת התאמתו של המערער לריצוי עונש של מאסר בעבודות שירות.

3. מתסקירו הנ"ל של שירות המבחן עולה כי המערער בן 42, אב ל- 4 ילדים, מהנדס בניין בהכשרתו

המקצועית ובעל חברה קבלנית אשר נקלע לחובות כבדים. עוד צוין בתסקיר הנ"ל (להלן: התסקיר) כי המערער לקה בעבר בשבץ מוחי. שירות המבחן התרשם כי המערער מקבל אחריות לביצוע של העבירות ומכיר בתוצאות מעשיו. שירות המבחן ציין בתסקיר כי המערער אדם נורמטיבי, אך ביצוע העבירות מהסוג בהן הורשע מאפיין את התנהלותו, כנראה על רקע התייחסותו המקלה של המערער לעבירות תעבורה ובהינתן מצוקתו הכלכלית. לחובת המערער, 79 הרשעות תעבורה קודמות, בין היתר בעבירות של פקיעת רישיון רכב ורישיון נהיגה, נהיגה בזמן פסילה, אי ציות לתמרורים, עבירות מהירות ועוד. הוטעם בתסקיר, כי המערער נטל אחריות חלקית לעבירות אלו וציין כי הרקע להן הוא הקושי להתמודד עם ההגבלות שהוטלו על רישיון הנהיגה שלו בשל המשבר הכלכלי בו הוא נתון. המערער הביע חשש בפני שירות המבחן, כי עונש של מאסר בפועל יביאו להתמוטטות כלכלית ויפגע קשה במשפחתו. לבסוף, המליץ שירות המבחן בפני בית משפט קמא להימנע מהטלת עונש של מאסר בפועל על המערער ואף להימנע מהשתת עונש של מאסר בפועל בעבודות שירות. שירות המבחן סבר כי ענישה בדמות מאסר, תביא לפגיעה בתפקודו התעסוקתי של המערער ולפגיעה בהליך לשיקומו הכלכלי. לפיכך, בא שירות המבחן בהמלצה להשית על המערער צו של"צ בהיקף של 300 שעות (בגזר הדין צוין בטעות-80 שעות"), תוך הארכת המאסר המותנה והטלת צו מבחן על המערער למשך שנה.

4. בית משפט קמא הדגיש בגזר הדין את חומרת העבירות בהן הורשע המערער, זאת בעיקר בהינתן העובדה שרישיון הנהיגה של המערער פקע תקופה ארוכה של 7 שנים. לאחר שבחן את מדיניות הענישה הנהוגה, קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם בנסיבותיו של התיק שבפניו, נע בין עונש של פסילה קצרה או ארוכה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה ועד למאסר בפועל קצר, הכל לפי נסיבות המקרה.

5. באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הוטעם, כי למערער הרשעות קודמות, לרבות בעבירות של נהיגה בזמן פסילה (בגין עבירה זו תלוי ועומד נגד המערער עונש של מאסר על תנאי) ובעבירות רבות של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף. בית משפט קמא התרשם כי המערער לא הפנים את חומרת התנהגותו והוא חוזר ומבצע עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה כשאימת הדין אינה עומדת לנגד עיניו ואף קיום עונש של מאסר על תנאי לא הרתיעו מלעבור את העבירות בהן הורשע.

6. בית משפט קמא סבר כי לאור הרשעותיו הקודמות של המערער בעבירות דומות, אין מקום לאמץ את המלצת שירות המבחן, שכן אין היא מתיישבת עם חומרת העבירות בהן הורשע המערער ועם העובדה שהורשע, כאמור, המערער פעמים רבות בעבירות דומות ואינו נרתע מלחזור ולבצען.

הערעור

7. באשר לנסיבות ביצוע העבירה, טוען המערער כי העבירות מצויות בחומרתן ברף התחתון. הוטעם, כי המערער שכר שירותיו של נהג על מנת שזה יסיע אותו במהלך העבודות. לטענתו של המערער, ביום האירוע הנהג היה על סף עילפון, ועל כן נאלץ להחליפו בנהיגה.

8. עוד, לטענת המערער, שגה בית משפט קמא עת שהחליט, לראשונה בחייו של המערער, על שליחתו למאסר מאחורי סורג וברית, זאת בעיקר נוכח האמור בהמלצת שירות המבחן בעניין זה. כמו כן מציין המערער, כי בגזר דינו של בית משפט קמא נפלה טעות עת שבית משפט קמא סבר בגזר הדין כי שירות המבחן המליץ להשית על המערער צו של"צ בהיקף של 80 שעות, כשבפועל בתסקיר הומלץ על צו של"צ בהיקף של 300 שעות. כן טוען המערער, כי בית משפט קמא כלל לא נתן את דעתו לחוות דעתו החיובית של הממונה על עבודות השירות שהוגשה בעניינו של המערער ושלא הובאה לעיונו של בימ"ש קמא.

9. המערער מוסיף וטוען, כי על אף עברו התעברותי, זו למעשה הפעם הראשונה בה הוא נשלח לטיפול ומדגיש את המלצת שירות המבחן לשלבו בקבוצה למניעת רצידיביזם בעבירות תעבורה. בנקודה זו מוסיף המערער וטוען, כי בנסיבות העניין, יש מקום ליתן בגזר הדין מעמד של בכורה לאינטרס השיקום על פני אינטרסים אחרים. לטענת המערער, בית משפט קמא השית עליו עונש החורג בחומר ממתחם העונש ההולם בעבירות מסוג זה, זאת במיוחד לנוכח העובדה שהמערער שהה במעצר בית מלא במשך חודש ימים ולאחר מכן היה נתון במעצר בית לילי במשך כשנה וחצי.

10. המערער מפנה לנסיבותיו האישיות, כפי שפורטו בהרחבה בתסקיר שירות המבחן. בין היתר, מציין המערער כי נקלע לחובות כבדים אותם הצליח לצמצם בעמל רב. המערער מדגיש כי שליחתו למאסר תגדע את כל עמלו הנ"ל ותוביל לקריסתו הכלכלית. כמו כן, מטעים המערער כי עקב המתח הנפשי בו היה שרוי, לקה בשבץ מוחי וסבל משיתוק במשך שנה. המערער מציין כי אשתו היא אשת חינוך וכי עול הפרנסה נתון בעיקר על כתפיו.

11. לפיכך, עותר המערער כי בית המשפט יקבל את הערעור, יאמץ את המלצת שירות המבחן ויורה על ביטול עונש המאסר שהושת עליו בגזר הדין, תוך הפעלת המאסר המותנה ובד בבד יורה על הארכת עונש המאסר על תנאי התלוי ועמד נגד המערער, בצד הטלת צו מבחן לתקופה של שנה וצו של"צ בהיקף של 300 שעות, כל זאת כאמור בתסקיר.

טיעוני באי כוח הצדדים בדיון

12. ב"כ המערער חזר בדיון בפניי על האמור בהודעת הערעור. ב"כ המערער הוסיף וציין כי נוצרה אצל המערער ציפייה ארוכה, כי יושת עליו עונש של מאסר בפועל בעבודות שירות, זאת בהינתן החלטת בימ"ש קמא בדבר מתן חוות דעת הממונה על עבודות השירות בעניינו של המערער וכן חלוף פרק זמן של 11 חודשים ממועד מתן ההחלטה הנ"ל ועד לקבלת חוות הדעת הנ"ל. ב"כ המערער טען כי חוות הדעת החיובית של הממונה על עבודות השירות לא נסרקה עובר למתן גזר הדין בתיקו של בימ"ש קמא ומשכך לא הובאה לעיונו של השופט.

13. עוד נטען כי המערער הוכיח כי הצליח להשתקם כלכלית, למרות שעבר שבץ מוחי והיה מרותק למיטה במשך שנה שלמה. ב"כ המערער ציין כי שיקומו של המערער יביא תועלת רבה יותר וכי שליחתו למאסר, אף בדרך של עבודות שירות, תביא לקריסת העסק של המערער. ב"כ המערער הדגיש את החשיבות בשילובו של המערער במסגרת של הליך טיפולי לצורך מניעת הישנות עבירות תעבורה על ידו.

14. מנגד, ביקשה באת כוח המשיבה לדחות את הערעור, תוך שציינה כי המערער נהג ללא רישיון בתוקף, זאת בחלוף 7 שנים מאז פקיעת רישונו. באת כוח המשיבה הדגישה את עברו התעבורתי של המערער, הכולל בחובו 79 הרשעות קודמות, לרבות הרשעות בעבירות תעבורה חמורות וכן הרשעות בעבירות דומות. באת כוח המשיבה טענה כי המערער ביצע עבירות תעבורה אף עובר למצוקה הכלכלית אליה נקלע. הוטעם כי החוק אינו נר לרגליו של המערער, שלא מפנים את חומרת הנהיגה ללא רישיון.

15. באת כוח המשיבה, טענה כי שירות המבחן לא בחן בתסקירו את השלכותיו של המערער לביטחון הציבור וגיבש את מסקנותיו אך על סמך דברי המערער. לטעמה, הגיעה העת להשית על המערער עונש שירתיעו מביצוע עבירות נוספות. לפיכך, ביקשה כאמור באת כוח המשיבה לדחות את הערעור.

דין והכרעה

16. להמחשת חומרת העבירות בהן הורשע המערער, שעיקרן הנהיגה ללא רישיון בתוקף תקופה ארוכה, יפים דבריו הבאים של בית המשפט העליון, כפי שנאמרו ברע"פ 2423/12 כהן נ' מ"י (7.5.12):

"... אף לגופו של עניין דין הבקשה להידחות. כפי שקבע בית המשפט לתעבורה, המבקש עשה דין לעצמו, תוך זלזול בשלטון החוק וסיכון הנהגים האחרים בכביש, כאשר בחר לנהוג ברכבו, במשך תקופה ארוכה, ללא רישיון נהיגה בתוקף. לא רק זאת, אלא שמכתב האישום עולה כי המבקש נהג גם ללא פוליסת ביטוח תקפה".

17. ומהתם להכא:

אף המערער שבפנינו עשה דין לעצמו והביע זלזול בשלטון החוק, וכן סיכן משתמשים בדרך, עת שנהג כאמור ללא רישיון בתוקף, זאת בהינתן פקיעת רישונו כ-7 שנים עובר לביצוע העבירות. לא זו אף זו, לחובת המערער הרשעות תעבורה רבות (79 הרשעות), לרבות הרשעות בעבירות תעבורה חמורות כדוגמת עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף ונהיגה בזמן פסילה. אין חולק כי עסקינן בעברייני תנועה רצידיביזם שהחוק אינו נר לרגליו, כפי שנטען בדיון בפניי ע"י באת כוח המשיבה. בנקודה זו יודגש כי המערער ביצע את העבירות שבפנינו חרף קיומו של מאסר מותנה בר הפעלה שריחף בעת הרלוונטית מעל צווארו, אולם לא הרתיעו כלל.

18. מנגד, אין להתעלם מהתמונה העולה מתסקירו של שירות המבחן בעניינו של המערער. ודוק, המערער חווה בעברו משבר כלכלי ושבץ מוחי שהביא לריתוקו למיטה במשך תקופה של שנה. עם זאת, עלה בידי המערער להשתקם כלכלית ולתפקד באופן נורמטיבי בתחום התעסוקתי. שירות המבחן המליץ בתסקירו ה"ל", שהוגש בפני בימ"ש קמא, בדבר שילוב המערער בקבוצה פסיכו-חינוכית למניעת רצידיביזם בעבירות תעבורה, זאת בצד צו מבחן שיושת על המערער. צדק ב"כ המערער בטעונו בפניי, לפיו הצלחת ההליך הטיפולי ה"ל" תתרום, מעבר לתרומתה למערער, גם לחברה בכללותה. להמחשת האמור לעיל, יפים דבריו הבאים של כב' השופט מלצר בהחלטתו ברע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל: "במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומי, או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום

אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול... " (22.1.14).

19. הנה כי כן, נכונותו של המערער להירתם להליך טיפולי למניעת עבירות תעבורה מצדיקה את אי מיצוי הדין עם המערער, כמו גם נסיבותיו האישיות של המערער והודאתו בעובדות כתב האישום, המגלמת בחובה לקיחת אחריות. ברם, מנגד, אין מקום להקל בדינו של המערער, כמומלץ בתסקירו של שירות המבחן, זאת בהינתן חומרת העבירות שבפינו ועברו התעבורתי המכביד של המערער, כמו גם העובדה שתלוי ועומד נגדו מאסר מותנה בר הפעלה.

20. איזון בין אינטרס הציבור לבין אינטרס המערער ונסיבותיו האישיות, מביאני לידי מסקנה כי מן הראוי להמיר את עונש המאסר בפועל מאחורי סורג ובריוח שהושת בגזר הדין על המערער לעונש של מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, ובד בבד להוסיף לרכיבי גזר הדין צו מבחן, כמומלץ בתסקיר. בנקודה זו יוטעם כי הפקעת צו המבחן במידה שישוב המערער לבצע עבירות או לא ימלא אחר תנאי הצו, תעמיד את המערער בפני סיכון ממשי של גזירת דינו מחדש לחומרה.

21. סיכומו של דבר, הריני לקבל את הערעור באופן חלקי ולהורות, כדלקמן:

עונש המאסר בפועל שהושת על המערער בגזר הדין, תוך הפעלת המאסר המותנה בחופף, ירוצה ע"י המערער בדרך של עבודות שירות, על פי חוות דעת הממונה על עבודות שירות, היינו בקרן למפעלי שיקום בחדרה. המערער יתייצב ביום 26/10/16 בשעה 08:00 במפקדת מחוז צפון, ביחידת עבודות שירות ברחוב הציונות 14 בטבריה.

המערער מוזהר בזה כי נאסר עליו לשתות אלכוהול במהלך ביצוע עבודות השירות או להגיע בגילופין למקום העבודה, וכי התנהגות מסוג זה עלולה להביא להפסקה מנהלית של עבודות השירות ולריצוי העונש במאסר של ממש. עוד מוזהר בזה המערער, כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וחריגה מהכללים עלולה להביא להפסקה, כאמור לעיל, של עבודות השירות, כל זאת כפי שעולה מחוות דעת הממונה על עבודות שירות.

בנוסף, הנני מורה בדבר הטלת צו מבחן על המערער לתקופה של שנה, במסגרתה ישתתף המערער בקבוצה טיפולית, כאמור בתסקיר שירות המבחן.

המערער מוזהר בזה, כי במידה שלא יעמוד בתנאי צו המבחן או יבצע עבירה נוספת בתקופת המבחן והצו יופקע, אזי יהיה צפוי לגזירת דינו מחדש, לחומרה.

יתר רכיבי גזר הדין יישארו על כנם.

המזכירות תמציא העתק מפסק דין זה לממונה על עבודות שירות ולשירות המבחן.

ניתן היום, י"א תמוז תשע"ו, 17 יולי 2016, במעמד המערער ובאי כוח הצדדים.